

تمدن اسلامی فاقد پشتوانه معرفتی نبوده است/ تمدن با مهندسی معکوس ساخته نمی شود

یک استاد دانشگاه تربیت مدرس عصر امروز در نشست «از قریه تا مدینه» با بیان اینکه پشتوانه تمدن اسلامی باید جوهری و ثابت باشد تا ویژگی‌هایش با تمدن‌های دیگر متفاوت باشد...

صادق آئینه وند:

تمدن اسلامی فاقد پشتوانه معرفتی نبوده است/ تمدن با مهندسی معکوس ساخته نمی شود
یک استاد دانشگاه تربیت مدرس عصر امروز در نشست #171 از قریه تا مدینه» با بیان اینکه پشتوانه تمدن اسلامی باید جوهری و ثابت باشد تا ویژگی‌هایش با تمدن‌های دیگر متفاوت باشد، گفت: در طول 15 قرن، تمدن اسلامی فاقد پشتوانه معرفتی نبوده است. حداقل سه تمدن اسلامی مهم مانند حمدانی، فاطمی و عباسی داریم که دو تا از آنها شیعی است. به گزارش خبرنگار مهر، در دومین سلسله نشست‌های الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت که با محوریت نقد غرب و ارزیابی میراث تاریخی - تمدنی اسلام و ایران به همت دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران برگزار می شود، دکتر صادق آئینه وند، عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس، عصر امروز 8 اسفند ماه درباره #171 از قریه تا مدینه» به ارائه سخنران پرداخت.

وی در ابتدای این سخنرانی با اشاره به اینکه قریه محل پیدایش و پویش رسالت پیامبران(ع) و مدینه در اصطلاح میراث اسلامی، محل استقرار دولت آن بزرگواران است، گفت: در این نشست، چهار اصطلاح قرآنی یعنی اعرابی، عربی، قریه و مدینه در چارچوب رسالت و دولت پیامبر گرامی خدا(ص) مرتبط و معنی خواهد شد. همچنین معنی هجرت، جهاد و تمدن از موضوعات دیگری است که در این منظومه به آنها پرداخته می شود.

آئینه وند با طرح این سؤال که چگونه از بادیه به قریه و از قریه مدینه برسیم، افزود: کلمات بادیه، قریه، مدینه و ... اصطلاح تمدنی و تمدن سازی هستند. چگونه می توان یک بحث و قضیه تمدنی را می توان روزآمد کرد. امروزه که صحبت از تمدن جدید اسلامی می شود باید تمدن گذشته اسلامی و ویژگی‌های آن را بشناسیم. دو نظریه برای تمدن سازی وجود دارد: نظریه اول أخذ و عطاست. طبق این نظریه تمدن سازی بدون پشتوانه معرفتی انجام می شود و تقریباً با همان اصطلاح مهندسی معکوس که به تولید دست می زنند به تمدن سازی دست زده می شود. این تمدن سازی در بخش سخت افزاری و نرم افزاری انجام می شود.

وی با اشاره به اینکه این نظریه در تمدن سازی اسلامی اثری ندارد، بیان کرد: تمدن اسلامی پشتوانه معرفتی دارد. بدون این روش شاید بتوان تمدن سازی کرد اما مبانی اسلامی ندارد. مسلمانها همین گونه که به تمدن نرسیده اند. علوم الهی و بیانی آنها تأسیس شد. در علوم مختلف اسلامی تولیدات زیادی داشتند و تقریباً می توان گفت پنجاه درصد علوم تمدن اسلامی تأسیسی بوده است. مسلمانها فلسفه یونان را گرفتند و چنان تغییر دادند که اگر بار دیگر برای یونانی ها بیان می شد آنها خودشان آنرا متوجه نمی شدند یعنی مسلمانها آنرا تکمیل کردند. تقریباً می توان گفت سی درصد از علوم تمدن اسلامی در فلسفه منطق و علوم معرفتی اینگونه بود.

چهره ماندگار در رشته تاریخ اسلام با اشاره به اینکه مسلمانها برخی علوم مانند ریاضی، نجوم و طب را أخذ کردند و حدوداً می توان گفت 20 درصد از علوم تمدن اسلامی این گونه بود، تصریح کرد: برخی مدعی هستند تنها زبان تمدن اسلامی عربی است، یعنی تمدن اسلامی برگرفته از تمدنهای مختلف و ترکیبی از آنهاست که تنها به صورت زبان عربی نوشته شده است. این گروه به علوم تأسیس و جوهر تمدن اسلامی توجهی نمی کنند.

وی با تأکید بر اینکه تا جوهر تمدن اسلامی را نفهمیم نمی توانیم تمدن اسلامی و کارهای دانشمندان مسلمان را متوجه شویم، اظهار داشت: آنچه که مسلمانها پدید آوردند با اتصال به ریشه و انطباق با نیاز بود یعنی از اصل اسلامی برگرفته شده بود و همچنین با نیازهای خودشان انطباق داشت. اگر ما بخواهیم تمدن سازی کنیم باید از این روش استفاده کنیم. بدون پشتوانه معرفتی نمی توان تمدن اسلامی ساخت.

استاد دانشگاه تربیت مدرس با بیان اینکه تمدن اسلامی دارای ویژگیهایی است که با تمدنهای دیگر متفاوت است و باعث دوام آن شده است، گفت: تمدن اسلامی باعث تخریب محیط زیست نشد و با اندیشه آزاد مخالف نبود. هیچ چیزی را به بشریت تحمیل نمی کند و سعه صدر دارد و خدوم است. اینها ویژگی‌ها، ویژگی‌های معرفتی و جوهر سیال تمدن اسلامی است.

آئینه وند با اشاره به اینکه برای تمدن سازی باید معنای بادیه، قریه و مدینه را متوجه شویم، افزود: طبق روایات اسلامی هر کسی که از بادیه وارد شهر می شود اگر برگردد کافر شده است البته در اینجا معنای لفظی و جغرافیایی بادیه مطرح نیست بلکه منظور سر باز زدن از قوانین و امنیت و ... است، چون اصولاً مدینه یعنی سر سپردن به نظم و قانون و ... شهر یعنی جایی که دارای قضاوت و عدالت

است. ممکن است کسی در شهر تهران باشد اما بادیه نشین باشد، یعنی کسی که ملزم به قوانین و الزامات شرعی نیست.

وی با اشاره به اینکه تمدن انبیای الهی مقدس است، تصریح کرد: رعایت حدود شهر واجب است و باید به سمت شهرنشینی حرکت کنیم. هجرت هم به این خاطر است که از بادیه و جایی که کفر و بی قانونی و ... است به جایی که تمدن و قانون وجود دارد هجرت کنیم و اگر کافران مانع هجرت شوند مفهوم جهاد معنا پیدا می کند و واجب می شود.

آئینه وند در ادامه سخنانش با اشاره به اینکه بخشهایی از سرزمین اسلامی به سه شیوه فتح شدند، بیان کرد: بخشی از سرزمینهای اسلامی با شمشیر فتح شدند که به آنها فتح تغلبی (غلبه ای) می گوئیم. برخی هم توسط قلب و با رضایت قلبی فتح شد که به آنها فتح قلوب می گوئیم. برخی از سرزمینها هم توسط هر دو روش فتح شد. ما فقط روش فتح قلبی را قبول داریم چون هدف اسلام تربیت انسانها و ابلاغ تمدن خاتم بوده است. کشورهایی که این گونه فتح شدند هم رویکردشان به اسلام متفاوت است. یاران امام علی(ع) در یمن فتح قلوب را تا جنوب ایران و شبه قاره و تا جنوب شرق آسیا ادامه دادند.

وی با تأکید بر اینکه کشاورزی واسطه قریه و شهر است، بیان کرد: پشتوانه تمدن اسلامی باید جوهر و ثابت باشد تا ویژگی‌هایش با تمدن های دیگر متفاوت باشد. در طول 15 قرن، تمدن اسلامی فاقد پشتوانه معرفتی نبوده است. حداقل سه تمدن اسلامی مهم مانند حمدانی، فاطمی و عباسی داریم که دو تا از آنها شیعی است.

آئینه وند در پایان سخنانش تصریح کرد: دو نوع نگاه در مورد تمدن سازی اسلامی وجود دارد؛ یکی تمدن اسلامی و دیگری تمدن مسلمانهاست. تمدن اسلامی یعنی مدیریت تمدن اسلامی با مسلمانهاست ولی افراد از ادیان مختلف در این تمدن قرار دارند. در تمدن اسلامی به شیوه ای تمدن مدیریت می شود که از دانشمندان غیر مسلمان استفاده می شود اما در نهایت تمدن به اسم اسلام تمام می شود و چنان مدیریت می شود که افکار و اندیشه های آنها به جامعه رخنه نمی کند.